

KAINUUN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON KUNTAYHTYMÄN ENSIHOIDON PALVELUTASOPÄÄTÖS AJALLE 1.1.2018-31.12.2019

Laadittu ja hyväksytty ERVA järjestämissopimuksen mukaisessa ensihoitokeskuksen ERVA ohjausryhmässä: 17.11.2017

Hyväksytty kuntayhtymän hallituksessa: 29.11.2017

1. Toimintaympäristö

Ensihoidon palvelutasopäätös koskee Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän alueella tapahtuvaa ja kuntayhtymän järjestämismääräyksellä olevaa ensihoitoa. Tavoiteasettelu on laadittu yhdenmukaiseksi ja hyväksytty erityisvastuualueen ensihoitokeskuksen ohjausryhmässä terveydenhuoltolain 39 § mukaisesti.

Kainuun Soten alueella toimii yksi keskussairaala Kajaanissa ja yliopistopalvelut Oulussa. Ensihoitokeskus huolehtii toiminnasta harvaan asutussa maakunnassa huomioiden ihmisten tasa-arvoisesta ja korkeatasoisesta ensihoitopalvelusta. Riskinsä tuovat matkailu ja liikenne sekä erilaiset kaivos- ja teollisuustoiminnot Kainuun Prikaati mukaan lukien.

Kainuun Soten ensihoitopalvelu tekee tiivistä yhteistyötä pelastustoimen, rajavartiolaitoksen, poliisin ja puolustusvoimien sekä muiden sairaanhoitopiirien kanssa varautumisen ja normaalia poikkeavien tilanteiden hoitoon.

Taulukko 1. Alueen perustiedot (Kuntaliitto, THL, Maanmittauslaitos)

Sairaanhoitopiirin nimi	Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä
Väkiluku edellisen vuoden lopussa	74 114
0 – 14	11 618
15 – 64	49 491
– 65	18 866
Sairastavuusindeksi	THL: KAINUU 118,3
Alueen kokonaispinta-ala (km ²)	22 687,35 km ²
Josta vesi- tai merialueita (km ²)	2 489,90 km ²

Liite 1. Riskialuejako ERVA alueella

Liite 2. Sairastavuusindeksi ERVA alueella

2. Ensihoitopalvelun tuottaminen

Kainuun Sote tuottaa alueensa ensihoitopalvelun omana toimintana. Kaikki ensihoitopalvelun yksiköt toimivat koko Kainuun alueella toiminnan turvaamiseksi, valmiuden ylläpitämiseksi sekä toiminnalle asetettujen tavoitteiden täyttämiseksi asemapaikasta riippumatta. Ensivastotoiminnasta on sopimus pelastustoimen sekä rajavartiolaitoksen kanssa.

Ensihoitokeskuksella on mahdollisuus laskea tai nostaa yksiköiden tasoa tai valmiutta tilanteiden ja uhka-arvion mukaan. Ensihoitokeskuksella tulee olla viisi (5) kalustettua varayksikköä poikkeustilanteita varten. Päätöksen muutoksesta tekee ensihoitopäällikkö tai ensihoidon kenttäjohtaja kiireellisissä tilanteissa.

Ensihoitopalvelun yksiköt sijoittautuvat Kainuuseen oheisen taulukon mukaisesti:

Ensihoitoyksikön ase- mapaikka	Taso minimissään	valmius
Hyrnsalmi	perustaso	24/7
Kajaani	hoitotaso	24/7
Kajaani	hoitotaso	24/7
Kajaani	perustaso	24/7
Kajaani	hoitotaso, yhden ensihoitajan yksikkö	24/7
Kajaani, Vuolijoen taajama	perustaso	24/7
Kuhmo	hoitotaso	24/7
Kuhmo	perustaso	24/7
Paltamo	perustaso	24/7
Puolanka	perustaso	24/7
Ristijärvi	perustaso	24/7
Sotkamo	hoitotaso	24/7
Sotkamo	perustaso	24/7
Suomussalmi	hoitotaso	24/7
Suomussalmi	perustaso	24/7

3. Ensihoitopalvelun sisältö

Ensihoitopalveluun kuuluu terveydenhuoltolain 40 § ja STM Asetus Ensihoitopalvelusta 585/2017 2§ mukaiset tehtävät.

Ensihoitopalveluun sisältyy ensivaste, ensihoito perus- ja hoitotasolla sekä ensihoidon kenttäjohtaminen. Kuntayhtymällä on ensihoidosta vastaava lääkäri. Erityisvastuualueen ensihoitokeskus järjestää ympärivuorokautisen ensihoitolääkäripäivystyksen.

Ensihoitopalveluun kuuluu kiinteästi taktisen ensihoidon toiminta poliisin ja rajavartioston kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti.

4. Ensihoitohenkilöstön koulutusvaatimukset

4.1. Ensivasteyksikkö

Ensivasteyksikön henkilöstöstä kahdella henkilöllä tulee olla ensivastetoimintaan soveltuva ensihoitokeskuksen hyväksymä koulutus ja kelpoisuus.

4.2. Perustason ensihoidon yksikkö

Perustason ensihoitopalvelun yksikön muodostaa kaksi henkilöä, joista molempien on oltava vähintään terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä annetusta laissa (559/1994) tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö. Yksikkö miehitetään ensisijaisesti sairaanhoitaja-lähihoitaja työparilla. Yksikkö voidaan miehittää myös ilman sairaanhoitajaa. Perustason yksikössä voi työskennellä toisena henkilönä myös pelastajantutkinnon omaava henkilö. Yksikön henkilöstön tulee saada ensihoitokeskuksen määrittelemä perustason testi hyväksytysti läpi toimiakseen perustason yksikössä. Lääkkeenanto-oikeudet perustuvat Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän yleisiin lääkkeenanto-oikeuksiin ja ensihoitokeskuksen omaan ohjeistukseen. Oikeudet perustasolla toimimiseen hyväksyy Kainuun Soten ensihoidon vastuulääkäri. Perustason yksikön ohjeistuksesta vastaa ensihoitokeskus.

4.3. Hoitotason ensihoidon yksikkö

Hoitotason ensihoitopalvelun yksikössä ainakin toisen ensihoitajan on oltava ensihoitaja AMK taikka terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä annetussa laissa tarkoitettu laillistettu sairaanhoitaja, jolle Kainuun Soten ensihoidon vastuulääkäri on myöntänyt oikeuden toimia hoitotasolla tai joka on suorittanut hoitotason ensihoitoon suuntaavan vähintään 30 opintopisteen laajuisen opintokokonaisuuden yhteistyössä sellaisen ammattikorkeakoulun kanssa, jossa on opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaisesti ensihoidon koulutusohjelma tai sellainen henkilö, joka täyttää ensihoitopalvelua koskevan asetuksen mukaiset pykälän 11§ mukaiset siirtymäsäännökset hoitotason kelpoisuuden osalta.

Toisen on oltava vähintään terveydenhuollon ammattihenkilöstöstä annetussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö, jolla on ensihoitoon suuntautuva koulutus. Molempien henkilöiden tulee saada vähintään hoitotason teorialaustukset läpi hyväksytysti yksikön toimiessa hoitotasolla. Sairaanhoitajan/ensihoitajan tulee lisäksi saada ensihoitokeskuksen käytännöntestaus hyväksytysti läpi toimiakseen hoitotason yksikössä. Kainuun Soten ensihoidon vastuulääkäri myöntää oikeudet toimia hoitotasolla. Hoitoyksikön ohjeistuksesta vastaa ensihoitokeskus.

4.4. Yhden henkilön muodostama ensihoidon yksikkö

Asetuksessa ensihoitopalvelusta 8 § 3a) kohdan mukaisen hoitotason kelpoisuuden tai 11§ mukaisen siirtymäsäännöksen omaava laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö voi muodostaa asetuksen 8 § 4 kohdan mukaisen ensihoitopalvelun yksikön, jonka tehtäviin kuuluu potilaiden hoidon tarpeen arviointi, välittömän hoidon aloittaminen sekä muiden ensihoitopalvelun yksiköiden tukeminen. Tämän yksikön tehtäviin ei kuulu potilaan kuljettaminen.

4.5. Ensihoidon kenttäjohtaja

Kenttäjohtajan on oltava ensihoitaja AMK taikka terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettu laillistettu sairaanhoitaja, joka on suorittanut ensihoitoon suuntaavan vähintään 30 opintopisteen laajuisen opintokokonaisuuden yhteistyössä sellaisen ammattikorkeakoulun kanssa, jossa on opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaisesti ensihoidon koulutusohjelma. Kenttäjohtaja toimii Kainuun Soten ensihoitokeskuksen ohjeiden mukaan ja osallistuu tarvittaessa hoitotason toimintaan.

Toimiakseen kenttäjohtajana tarvitaan ensihoidon hoitotason kokemusta 2 vuotta sekä ensihoitokeskuksen perehdytys kenttäjohtajan toimimiseen Kainuussa. Kenttäjohtoyksikön ohjeistuksesta vastaa ensihoitokeskus. Kenttäjohtaja toimii tarvittaessa tilannejohtajana kohteessa moniviranomaistehtävissä.

Kenttäjohtajan tukena toimii tarvittaessa ensihoidon tilannekeskus. Sen tehtävänä on huolehtia ensihoitovalmiudesta Kainuussa ja tukea kenttäjohtajaa. Tilannekeskuksen ja kenttäjohtoyksikön ohjeistuksesta vastaa ensihoitokeskus.

5. Tavoitteet potilaan tavoittamisajasta

Taulukko 3. Palvelun saatavuus riskiluokittain päivittäistehtävissä.

Tavoittamisviiveet lasketaan siitä kun ensimmäinen yksikkö on saanut hälytyksen, siihen kun ensimmäinen yksikkö on saapunut kohteeseen.

OYS ERVA 2018	A/B	A/B	C	D
	MED (50%)	90%	90%	90%
Ydintaajama	6 min	10 min	30 min	120 min
Muu taajama	8 min	15 min		
Haja-asutusalue	22 min	30 min 40 min (LSHP, Kainuun Sote)		
Muu alue	Ei määritellä	Ei määritellä	Ei määritellä	Ei määritellä

6. Raportointi

Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän raportoi palvelutasopäätöksen toteutuksesta neljännesvuosittain määrämuotoisena ja valtakunnallisesti yhtenevin periaattein sairaanhoitopiireille ilmoitettavassa verkkopalvelussa. Lisäksi sairaanhoitopiiri seuraa toimintaansa määrämuotoista raportointia tarkemmin siten kuin toiminnan kehittäminen, hallinto- ja johtosäntö tai erityisvastuualueen tarpeet edellyttävät.

7. Ensihoitopalveluun kuuluvat siirrot

Ensihoitopalveluun kuuluvat terveydenhuoltolain 40 § mukaan äkillisesti sairastuneen tai vammautuneen potilaan jatkohoitoon liittyvät siirrot, silloin kun potilas tarvitsee siirron aikana vaativaa ja jatkuvaa hoitoa tai seurantaa. Siirrot suoritetaan ensihoitopalvelun toimesta omilla yksiköillä.

Kiireettömät hoitolaitossiirrot, missä potilaat tila tarvitsee kuitenkin hoitoa tai seurantaa suoritetaan ensihoitopalvelun toimesta. Mikäli potilas ei tarvitse matkan aikana hoitoa tai seurantaa, suoritetaan siirto muulla kuin ensihoidon yksiköllä (paaritaksit).

Tulevaisuudessa Kainuun alueen kiireettömien siirtojen yhteensovittaminen kuuluu ERVA - alueella kuuluu ERVA ensihoitokeskukselle.

8. Muut ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset asiat

Kuntayhtymien rajat ylittävissä tehtävissä ja ensihoitopalvelun ruuhka -ja poikkeustilanteissa kuntayhtymien ensihoidon kenttäjohtajat sopivat tilannekohtaisista menettelytavoista.

Ensihoitopalvelussa noudatetaan kansallisia (Duodecim: Ensihoito-opas), ensihoitokeskuksen yhteen sovittamia ja / tai kuntayhtymän hyväksymiä ensihoidon ohjeita Kainuun Soten laatimia laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelmia.

Allekirjoitukset

Ensihoitopalvelun riskialuejaon toteuttamiseksi maa on jaettu 1 km² suuruisiin alueisiin. Yksittäistä aluetta kutsutaan soluksi, ja niiden muodostamaa verkkoa hilaksi. Kullekin solulle on määritelty yksilöllinen tunniste, jota käytetään kaikissa yhteyksissä soluun viitattaessa. Se on riippumaton sairaanhoitopiiri-, kunta- tai aluerajoista, eikä sitä tule muuttaa. Hilan ylläpidosta ja jakelusta huolehtii STM, ja perustiedot (geometria, solun tunniste) julkaistaan avoimena datana. Yksityiskohtaiset tiedot ovat sairaanhoitopiirien käytettävissä erikseen ilmoitettavassa verkkopalvelussa yleisimmissä paikkatieto-ohjelmistojen tiedostomuodoissa.

Taulukko 1. Riskialueluokkien määritelmät

Riskialueluokka	Määritelmä	Esimerkki
Ydintaajama	Solu kuuluu osittain tai kokonaan SYKE:n ydinkeskusta-alueeseen TAI Solun alueella on edellisenä kalenterivuonna ollut enemmän tehtäviä kuin 99 %:ssa sairaanhoitopiirin asutuissa soluissa TAI Solun alueella on edellisenä kalenterivuonna ollut enemmän väestöä kuin 99 %:ssa sairaanhoitopiirin asutuissa soluissa	Suuren kaupungin keskusta
Muu taajama	Solu kuuluu osittain tai kokonaan SYKE:n taajama-alueeseen, mutta ei täytä ydintaajaman kriteerejä.	Kaupungin asuinlähiö, pienen kaupungin keskusta
Haja-asutusalue	Solu ei kuulu edes osittain SYKE:n taajama-alueeseen, mutta sen alueella asuu vakituisesti vähintään yksi (1) henkilö.	Asuttu maaseutu
Muu alue	Solun alueella ei asu vakituisesti ketään, eikä se kuulu taajama-alueeseen.	Asumaton alue

Riskialueluokituksen tekemisessä käytetään seuraavia paikkatietoaineistoja:

- Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) taajama-alueet
- Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) keskustat ja kaupan alueet
- ensihoitotehtävien sijainnit edellisen kalenterivuoden
- väestötiedot edellisen kalenterivuoden lopussa

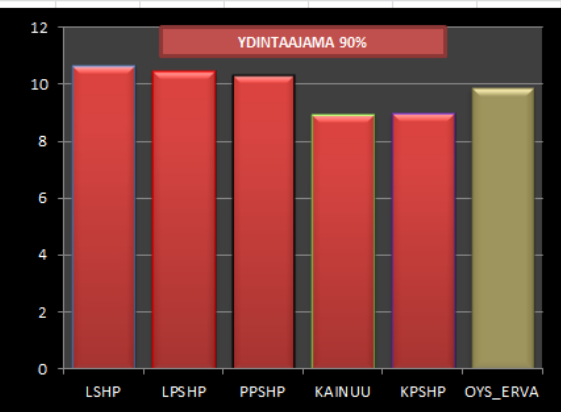
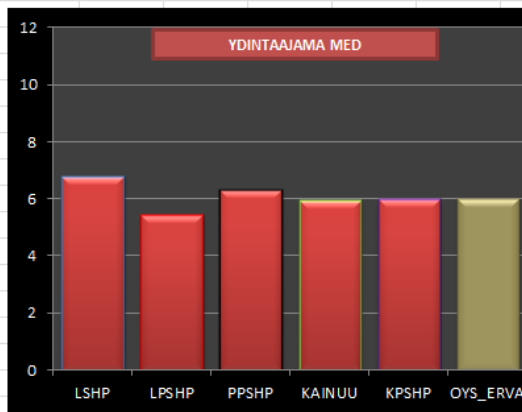
STM päivittää vuosittain solujen riskiluokat ja julkaisee aineiston sairaanhoitopiirien käyttöön. Päivitys tehdään vuosittain mahdollisimman pian vuodenvaihteen jälkeen, ja sitä käytetään kalenterivuoden ajan.

OYS erityisvastuualueen pinta-alalle (n. ½-Suomea) sisältyy puolet Suomen riskialuesoluista/-hiloista. Sairaanhoitopiireittäin löytyy kaikkia riskialueluokkia. Erityisinä haasteina ovat ydinkeskustojen tavoitettavuudet, joissa samanaikaisesti ensihoitoyksiköiden kuormitukset ovat tyypillisesti korkeat ja näin varsinainen valmius usein huonompi (vapaana olevat yksiköt). Muu taajama alueita löytyy kuntakeskusten lisäksi niiden ulkopuolelta suurimmista kylistä ja erityisesti haja-asutusalueella solut ovat erityisen laajalle levittäytyneitä ja usein erittäin etäällä kuntakeskusten ensihoitoasemista. Muu alue (ei vakituista asutusta) kuuluu luokittelussa hilaan jonne on tuotettava ensihoitopalvelua, mutta tavoittamisaikojia ei erikseen määritellä.

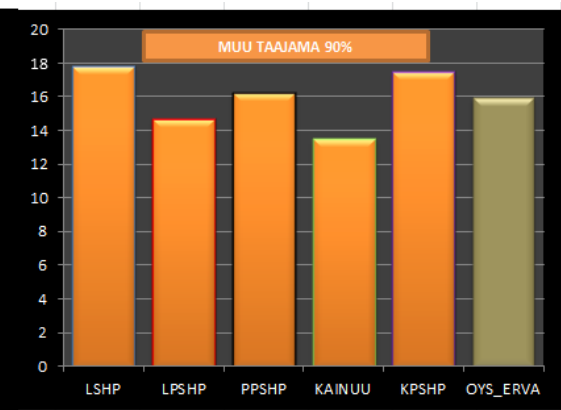
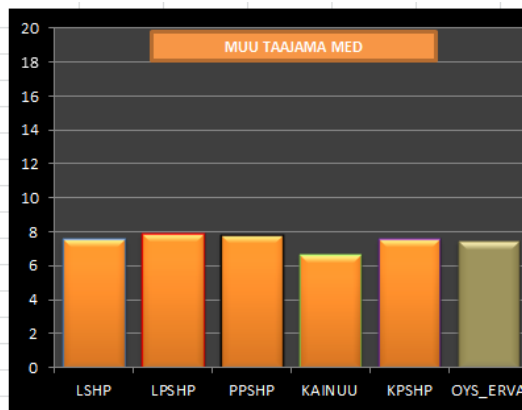
Taulukko 2. Ydintaajama-alueet ja painoarvo (%). Valtaosa väestöstä asuu ydintaajama / taajama-alueilla ja esimerkiksi OYS erityisvastuualueella ydintaajamaa löytyy 13 kunnan alueella.

	Ydintaajamat	%	kpl
1	Rovaniemi	17,4	12
2	Kemijärvi	1,4	1
3	Kemi	8,7	6
4	Tornio	4,3	3
5	Oulu	30,4	21
6	Ylivieska	2,9	2
7	Nivala	1,5	1
8	Raahe	5,8	4
9	Pudasjärvi	1,5	1
10	Kajaani	13	9
11	Sotkamo	1,5	1
12	Kokkola	10,1	7
13	Kannus	1,5	1
	Yht	100	69

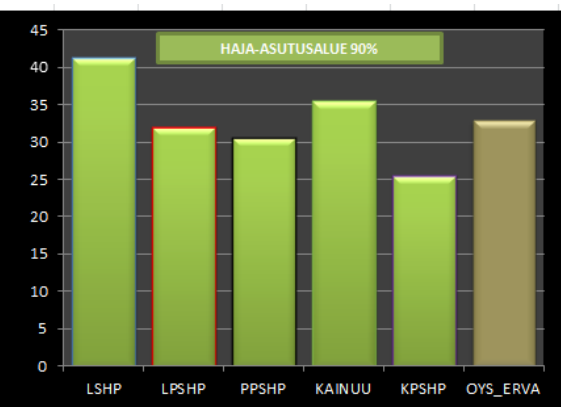
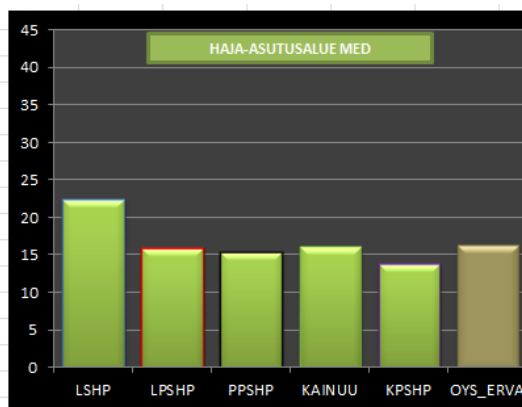
Ydintaajama MED	
LSHP	6,78
LPSHP	5,42
PPSHP	6,3
KAINUU	5,92
KPSHP	5,96
OYS_ERVA	6,02
Ydintaajama 90%	
LSHP	10,65
LPSHP	10,43
PPSHP	10,33
KAINUU	8,93
KPSHP	8,96
OYS_ERVA	9,86

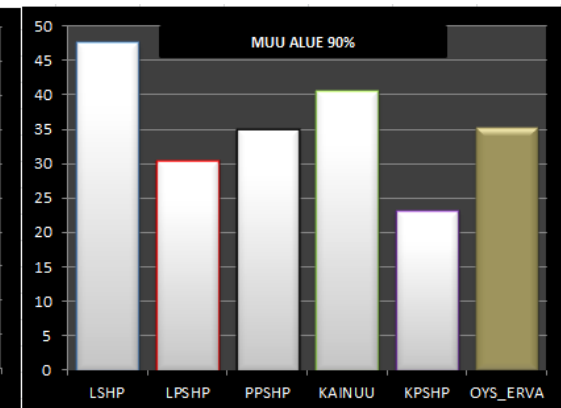
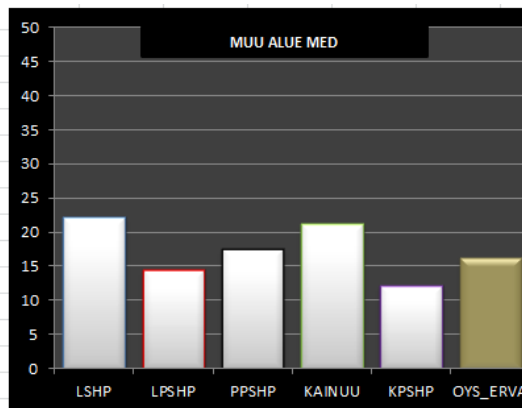
Muu taajama MED	
LSHP	7,54
LPSHP	7,85
PPSHP	7,83
KAINUU	6,64
KPSHP	7,55
OYS_ERVA	7,48
Muu taajama 90%	
LSHP	17,81
LPSHP	14,65
PPSHP	16,2
KAINUU	13,46
KPSHP	17,5
OYS_ERVA	15,92

Haja-asutusalue MED	
LSHP	22,4
LPSHP	15,8
PPSHP	15,28
KAINUU	16
KPSHP	13,68
OYS_ERVA	16,3
Haja-asutusalue 90%	
LSHP	41,2
LPSHP	31,91
PPSHP	30,44
KAINUU	35,42
KPSHP	25,41
OYS_ERVA	32,88

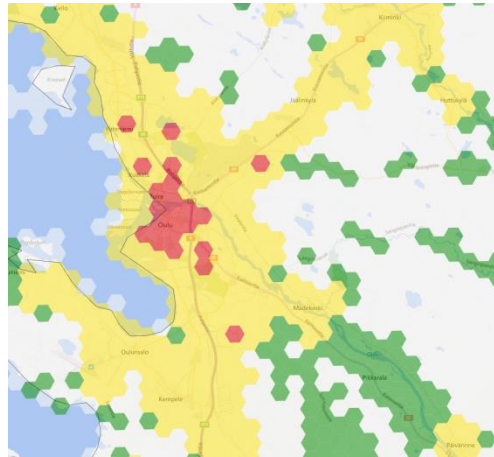
Muu alue MED	
LSHP	22,11
LPSHP	14,45
PPSHP	17,48
KAINUU	21,2
KPSHP	12,15
OYS_ERVA	16,33
Muu alue 90%	
LSHP	47,56
LPSHP	30,38
PPSHP	34,95
KAINUU	40,57
KPSHP	23,05
OYS_ERVA	35,3

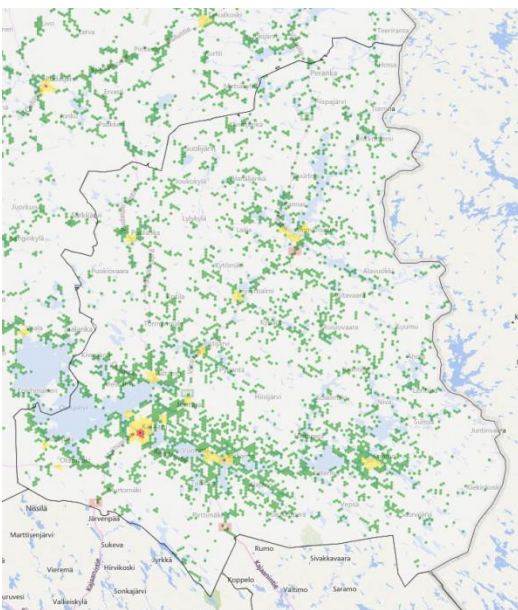

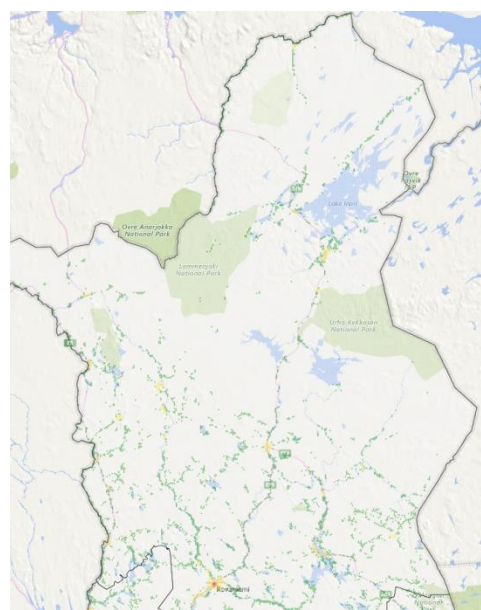
KESKIPOHJANMAA

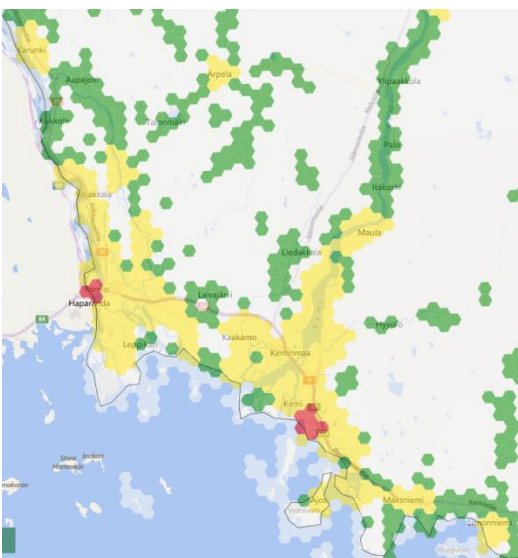
OULU

KAINUU

LAPPI

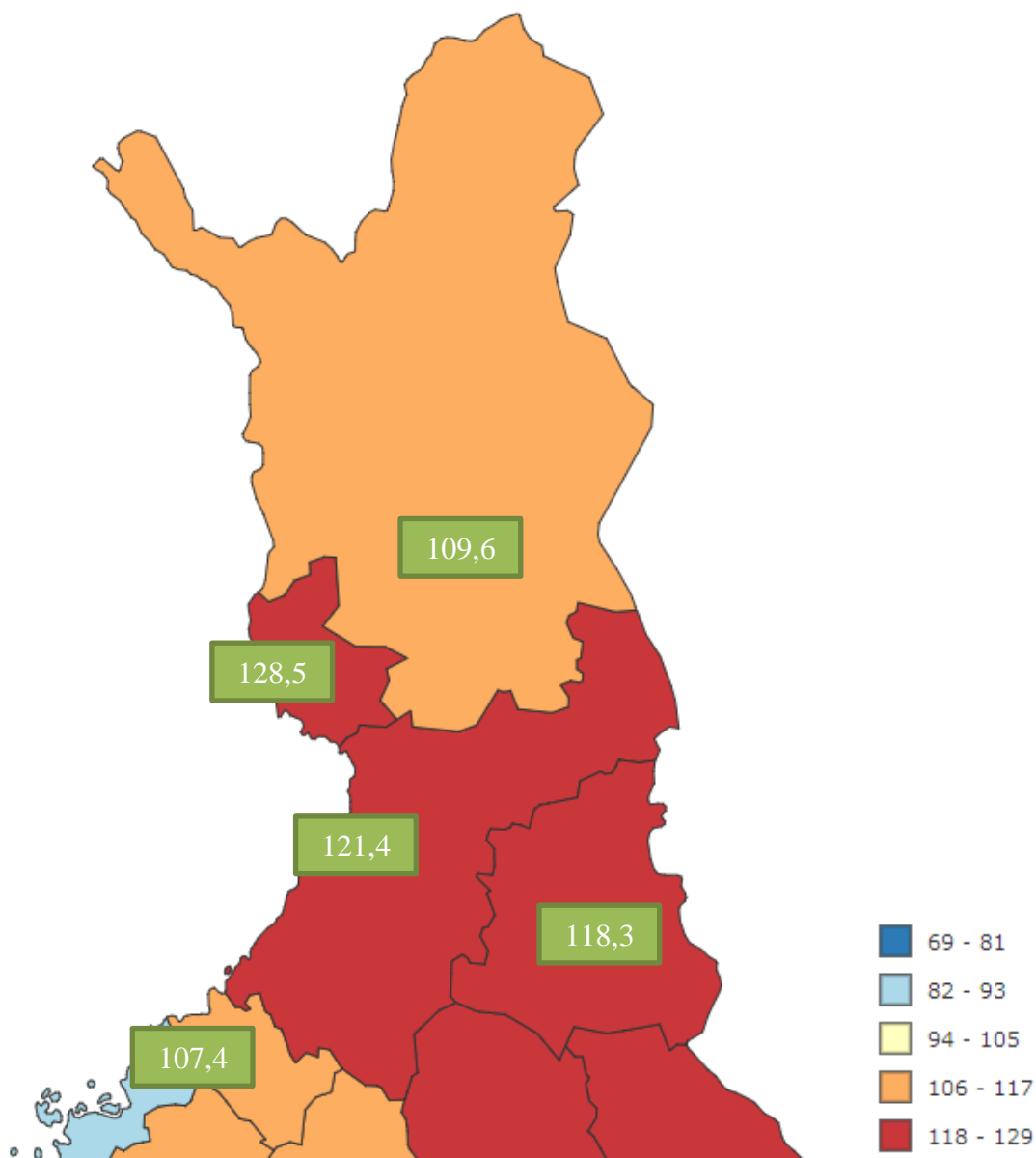

KEMI-TORNIO

	YDINTAAJAMA
	MUU TAAJAMA
	HAJA-ASUTUSALUE
	MUU ALUE

Sairastavuusindeksi

THL:n sairastavuusindeksi kuvaa suomalaisten kuntien ja alueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa. Indeksissä sisältyvät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on ko. sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta.

THL:n sairastavuusindeksi : Ikävakioitu (2012-2014)

Sairastavuusindeksi sairaanhoitopiireittäin (OYS Erva)